

5. РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА, МЕНЕДЖМЕНТ ТА МАРКЕТИНГ ТУРИЗМУ

УДК 346. 22

Бобуська Т.М., Папп В.В.

Мукачівський державний університет

rappvv@mail.msu.edu.ua

ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ ТУРИСТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Ефективне функціонування системи туризму неможливе без планування, регулювання, координації та контролю з боку структур, відповідальних за його розвиток. В межах виконання туристичної політики здійснюються заходи загального (насамперед визначають права та обов'язки офіційних органів управління туристичною галуззю як державних інститутів) та соціального характеру (пов'язаних з економічною діяльністю туризму, з розвитком його окремих видів, структурою та категоризацією матеріально-технічної бази, вивченням туристичних ринків та конкуренцією на них, організацією продажу, рекламаціями тощо).

В рамках формування та реалізації туристичної політики держава виконує цілий ряд функцій, що забезпечують суспільні інтереси і життєдіяльність системи туризму в цілому:

1. Координація – одна з найбільш значимих функцій, що реалізується державою в туристичній політиці. В значній мірі цьому сприяє той факт, що виконання державою цих функцій залежить від того, наскільки вона здатна скоординувати і збалансувати інтереси всіх суб'єктів системи туризму. Специфіка туризму, багатоманітність його проявів, висока ступінь охоплення найрізноманітніших видів діяльності в його організацію, необхідність поєднання інтересів підприємницьких структур і держави, забезпечення

партнерства з приватним бізнесом актуалізують цю функцію.

Феномен туризму полягає в тому, що він має не тільки комплексний, але й міжвідомчий характер. Тому особливість координації полягає також і в тому, що крім самої системи туризму, держава повинна забезпечити взаємодію власних державних структур (міністерств та відомств) для вирішення завдань розвитку туризму. Крім того, у зв'язку з становленням туристичних регіонів і центрів посилюється роль місцевих органів влади, що веде до необхідності посилення координації регіональних і загальнонаціональних інтересів:

Створення структур і вплив державного регулювання туризму в Україні.

Вересень 1995 р. – прийняття Закону «Про туризм», який окреслив стратегічну лінію і конкретні завдання розвитку туристичної сфери, визначив її проблеми та перспективи. Визначено правове поле розвитку туризму в Україні.

Базуючись на положеннях Закону України «Про туризм» Кабінет Міністрів України затверджує Програму розвитку туризму в Україні.

В 1997 р. Україну прийнято до діючих членів Всесвітньої Туристичної організації (ВТО), а у вересні 1999 р. на 13 Генеральній асамблеї ВТО (м.Сантьяго) обрано до керівного органу ВТО – Виконавчої Ради.

Розроблено Національну систему туристично-екскурсійних маршрутів.

Введено державну статистичну звітність в галузі туризму.

Запроваджено ліцензування суб'єктів туристичної діяльності.

Створені національні туристичні організації, основним завданням яких є загальне управління розвитком туризму, збільшення фінансових надходжень від іноземного туризму, розширення туристичного сезону і напрямів туристичних потоків у нові туристичні регіони країни, здійснення рекламної, організаційної та дослідної роботи.

2. Планування як функція туристичної політики проявляється у різноманітності форм (розвиток, інфраструктура, маркетинг і т.д.), структур, задіяних в цей процес (міністерства економіки, фінансів, статистики, транспорту, торгівлі, освіти, державні і місцеві органи управління туризмом), а також масштабів (міжнародний, загальнонаціональний, регіональний, місцевий

і галузеве планування). Планування в туризмі спрямоване на відображення економічних, соціальних та інших цілей, досягнення яких ставиться державою в основу туристичної політики, в результаті чого забезпечується пріоритет певних інтересів і цінностей над іншими.

Відповідно до Стратегії розвитку туризму метою розвитку є формування сучасного ефективного конкурентоздатного ринку, що забезпечує широкі можливості для задоволення потреб українських та іноземних громадян у туристичних послугах, підвищення зайнятості і рівня доходів населення. Для досягнення поставленої мети необхідно забезпечення стимулів для успішного розвитку в'їзного і внутрішнього туризму в Україні як одного з елементів економічного зростання, зміцнення міжнародного авторитету країни і підвищення якості життя населення шляхом вирішення наступних завдань:

- вдосконалення нормативного правового регулювання у сфері туризму;
- розвиток і вдосконалення туристичної інфраструктури, в т.ч. супутньої (транспорт, громадське харчування, індустрія розваг тощо);
- створення нових пріоритетних туристських центрів;
- рекламно-інформаційне іміджеве просування як країни, сприятливої для туризму, на світовому і внутрішньому туристських ринках;
- підвищення якості туристських і супутніх послуг;
- вдосконалення візової політики, в т.ч. у напрямі спрощення умов в'їзду в країну із країн, безпечних в міграційному відношенні;
- забезпечення умов для особистої безпеки туристів.

«Туризм повинен плануватися державною владою, а також місцевою адміністрацією і туристичними організаціями на комплексній і послідовній основі» - зазначає Гаазька конференція зі світового туризму.

Свій конкретний вираз функція планування проявляється в стратегіях і програмах розвитку туризму.

Формування та реалізація політики розвитку туризму включає такі етапи: визначення основної мети (місії); формування основних цілей та проведення їх структуризації; визначення завдань; вивчення та формування практичних

заходів; розробка стратегій регіонального розвитку туризму.

3. Регулювання виступає як найбільш яскравий прояв туристської політики держави. Основною метою державного регулювання туризму є: забезпечення закріплення Конституцією України прав громадян на відпочинок, свободу пересування, відновлення і зміцнення здоров'я, на безпечне для життя і здоров'я довкілля, задоволення духовних потреб та інших прав; безпека туризму, захист прав та законних інтересів туристів, інших суб'єктів туристичної діяльності та їх об'єднань, прав та законних інтересів власників або користувачів земельних ділянок, будівель та споруд; збереження цілісності туристичних ресурсів України, їх раціональне використання, охорона культурної спадщини та довкілля, врахування державних і громадських організацій при плануванні та забудові територій; створення сприятливих умов для розвитку індустрії туризму, підтримка пріоритетних напрямів туристичної діяльності (ст. 6 Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про туризм»).

4. Вирішення кадрових проблем також є прерогативою державних органів управління туризмом. Це не передбачає обов'язкової кадрової підготовки в рамках державних навчальних закладів і в меншій мірі поширюється на сам процес навчання. Разом з тим визнаною в міжнародному масштабі практикою є контроль з боку держави за загальними вимогами, яким повинні відповідати працівники туристичної сфери. Для цього розробляються і приймаються на державному рівні професійні стандарти і кваліфікаційні вимоги до осіб, що займаються тою чи іншою професійною діяльністю в туризмі.

Отже, реалізація цілей туристичної політики вимагає координації діяльності (вертикальної та горизонтальної) різних інституційних одиниць інтегрованих в систему туризму. Туристична політика повинна розглядатися як складова частина загальної політики держави стосовно туризму, як діяльність, тісно пов'язана з економікою, соціальною сферою, культурою, екологією та іншими суспільно значимими системами.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>